

Leo Troçki: Osmanlı'nın parçalanması ve Ermeni sorunu

Posted on 03/04/2015

Günümüzde Şark Sorunu en kritik aşamasından geçtiği kuşku götürmez bir gerçekliktir. Bugün sürmekte olan savaş ise 'hasta adam'ın kadavrası üzerinde zaman zaman yapılan en ağır ameliyatlardan biri. Tarih boyunca da böyle olmuştur. Doğu sorununun hiçbir unsuru barışçıl yolla çözülememiştir. Avrupa diplomasininin, uluslararası tecrübelerden de yararlanarak denediği birçok uygulaması, Türk hükümetinin ısrarlı direnişiyle, daha doğrusu yeteneksizliğiyle karşılaşınca hep başarısızlığa uğramıştır. Kuşkusuz sorunlar uzun süre çözümsüz bırakılarak felaketle sonuçlanması bu diplomasinin bir yetersizliğidir aynı zamanda. Ancak şu da bir gerçek ki, Osmanlı iyiniyet ve yeterli çaba göstermiş olsaydı, giderek sınırlarını daraltan ve onu Asya'yla sınırlı kılan birçok felaket önlenebilirdi.

Şark meselesinin unsurlarından biri de Makedonya sorununun bir benzeri olan Ermeni meselesidir. Eğer Makedonya bu durumda meseleyi kalıcı bir çözüme götürecek olan savaşı başlatabildiyse, doğal olarak sıra aynı Ermeni meselesine gelecekti. Kaldığı Ermenistan'da durum hep Makedonya'dakinden daha ağır olmuştur. Makedonlar için Bulgaristan'la sınır olmak hep büyük bir mutluluk olmuştur.

Gerçekten de Makedonyalılar devrimci hareketleri için sürekli Bulgaristan'ın hem manevi hem de maddi desteğini aldılar. Her başarısız isyan sonrasında Makedonyalı devrimciler rahat bir şekilde Bulgaristan'a dönmekte, güvenlik ve hoşgörüyle karşılanıyorlardı. Diğer yandan Osmanlı'nın Makedonya'yla ilgili aşırıya kaçan bir yaklaşım sergilemekten kaçınmış olması ve Bulgaristan'ın sürekli tehditlerinin aktif müdahaleye dönüşebileceğini hesaplıyor olmasıydı.

Osmanlı Ermenileri ise bambaşka bir durumdalar. Hatta başarılı bir eylem yaptıklarında bile Osmanlı topraklarını terk ederek İran ya da Kafkasya'ya çıkmak zorundalar. Ancak bilindiği gibi Türk hükümeti İran'ı pek fazla ciddiye almamakta, Ermeni takibini İran topraklarında da sürdürebilmektedir. Diğer yandan Ermeniler, İran sınırını geçerken kendileri için Türklere daha az tehlikeli olmayan İran Kürtleriyle karşı karşıya kalacaklar. Rusya topraklarında ise Ermeni mülteciler sürekli saklanmak zorundalar. Çünkü Rusya hükümeti onları Türk vahşet gerçekliğinin kurbanı olarak değil, sadece birer devrimci olarak görmekte.

Devrimcilerin yeri ister Nikaragualı olsun ister Filipinli, bilindiği gibi zindandır. Nitekim, 1890'lı yılların ortaları ve 1900'lü yılların başında Kafkasya'daki zindanların yarısı "siyasi suçlularla" dolmuştu. Bu kişilerin tek suçları kendi yurttaşlarına uygulanan ve uygar dünyayı dehşete düşüren sistematik imhaya karşı çıkmak ve onların yaşam koşullarının iyileşmesi için çaba göstermekti. Nitekim, Prens Lobanov-Rostovsky (Dönemin Rus Diplomatı-çeviri) gibi diplomatlar Abdülhamid'e Ermenileri katletmede taviz verirken, Prens Golitsin (Kafkasya valisi çv.) gibi yöneticiler ise Abdülhamit mutlakiyetine karşı çıkma cesareti gösterenleri zindanlarda çürütmekteler.

Böylece Ermeni meselesi yeniden güncelleşmektedir. Aslında bu mesele hiçbir zaman ölmedi, sadece 1894-96 yıllardaki dehşet verici katliamlar halkın umutlarını kırmasıyla ve devrimci örgütlerin dinamiklerinin tükenmesiyle 1897-1901 yılları arasında geçici olarak duraksamıştır. Diğer taraftan Ermenilerin diplomatik müdahalenin gücüne olan inancını yitirmesi de devrimci hareketi geçici olarak durdurmanın bir nedeni olmuştur.

1901 yılından itibaren bu harekette bir canlanma gözlemlenmektedir. Bu hareketlenme 1904 yılında ünlü Andranik önderliğindeki Sasun isyanıyla devam etmiş, ancak başarılı sonuçlar vermemiş ve Andranik'in bir kısım milisiyle birlikte dağları terk etmesiyle sonuçlanmıştır. Ama o süreçten bu yana devrimci propaganda faaliyetleri, halkın silahlandırılması ve yer yer başkaldırıları sürmektedir. Eğer Osmanlı'da meşrutiyet bir süre

daha gecikmiş olsaydı, Osmanlı Ermenistan'ı, Ermenilerle birlikte Türklerin de katılacağı kapsamlı bir isyana sahne olacaktı.

Osmanlı anayasası Ermeni ahaliye yeni umutlar verdi. Gerçi onlar için sadece durumun iyileşeceğine dair verilen vaatten başka elde edecekleri bir şey olmamasına rağmen, Ermenilerin, Abdülhamit mutlakiyetini kırmayı başaranlara (jöntürlere.çv) verdiği söze inançları güçlüydü. Öyle ki, hatta onbinlerce kurbanı mal olmuş Adana olaylarını bile unuttular, yani bu dehşet verici katliamdan sonra bile Ermeniler Jön Türklerin yeminlerine inanmaya devam ettiler. Ermenilerin, Türklerle omuz omuza mücadele etmedeki samimi arzuları o kadar ileriye gitti ki, en nüfuzlu Ermeni partisi olan Daşnaktsyutun bile Jön Türklerin İttihat ve Tarakki Partisi'yle formal bir anlaşmaya giderek anayasal rejimi ve yerel yönetim prensibinin uygulanmasını destekledi. Baş tutsaydı, bu gelişmenin ulusal kültürel otonomiye kadar gitmesi bekleniyordu. Ardından yine aynı Ermeni partisinin dayatmasıyla ve gerici Türk unsurlarının karşı çıkmalarına rağmen Hıristiyanların askere alınması kararlaştırıldı. 1909'da ise İçişleri Bakanlığınca ademimerkeziyetçiliği öngören ve giderek valilere bağlı ve halk temsilcilerinin de yer alacağı meclislerin oluşmasını öngören Vilayetler Yasa Tasarısı hazırlandı.

Fakat, Osmanlı'da her zaman olduğu gibi, ademimerkeziyetçilik kağıt üzerinde kaldı, verilen sözler boş laflardan başka bir işe yaramadı. Anayasanın sadece bir kılıf değişikliği olduğu, özün ise eskisi gibi kaldığı herkesçe görüldü. Sözü verilen hiçbir reformun hayata geçirilmemesi bir yana, geçen yıldan başlayarak sistematik bir şekilde Ermeni vilayetlerinde katliamlar başladı ve bu, günümüzde korkutucu boyutlara ulaşmış durumda. Mesela, bu yılın mart ayından itibaren altı ay içerisinde sadece Van vilayetinde 60 Ermeni katledilmiş, 200'den fazlası da yaralanmıştır. Merkezi hükümete gönderilen ve yerel yönetimlerin olaylara göz yummasını içeren şikayetler hiçbir sonuç vermedi. Olayların faileri hala özgür dolaşmakta ve yetkililerin şemsiyesi altında hala şiddet uygulamayı sürdürüyorlar. Bir Ermeni patriğinin şikayetine, İçişleri bakanlığından gelen cevap çarpıcıdır: "Olayla ilgili özel bir durum görmüyorum. Sıradan bir öldürme olayı. Ve bu tür olaylar olmasaydı o zaman

hükümete de gerek kalmazdı...”

Böylesi bir cevap Ermenilerin yine kaderleri ile baş başa bırakıldıkları ve katliamına sıradan ve kendiliğinden bir olaymış gibi bakılmaya devam edildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bununla birlikte ilk defa anayasa ilanının ardından felakete götüreceği olan ‘Ermeni meselesi’ dillendirildi ve Ermeni gazeteleri Ermenistan’da yaşanan vahşeti yazmaya başladılar. Bu, Osmanlı’ya rağmen Avrupa kamuoyuna yapılan dolaylı bir çağrıydı.

Ermeni meselesinin nedenini Türk iktidar kastının geleneksel inkar politikasında ve Ermeni vilayetlerinin ekonomik koşullarında aramak gerekiyor. Ünlü Jön Türk Osmaniçiliği kısa sürede İslamcılığa dönüştü. Jöntürkler, yeni rejimin istikrarının ve imparatorluğun bütünlüğünün din ve ulus ayrımı yapmaksızın tüm unsurların tam ve hakiki eşitliğinden geçtiğinin bilincinde olmalarına ve bu eşitliği Osmanlı eşitçiliği olarak belirlemelerine rağmen Selanik’te (1910 Ekim) gerçekleştirdikleri kongrelerinde Müslümanların gayri Müslimler üzerinde üstünlüğünü ilan ettiler ve Türk ulusunu devletin dayanağı olarak belirlediler.

Hıristiyanların “güvenilmez unsur” olduğu böylesi bir tespitlerinde temel argümandı. Jön Türklere göre Rumeli’de Hıristiyanların yüzü Bulgaristan, Sırbistan ve Yunanistan’a dönükse Anadolu’da Rusya’ya dönüktür. Hıristiyanlar hiçbir zaman kendilerini imparatorluğun samimi vatandaşları olamazlar, onların sadece kahrı çekilir. Bu durumda onlara eşit haklar vermek ve onların özel ulusal çıkar ve çabalarını kabullenmek, kendi evinde yıkım koşulların oluşturmaktır. Müslüman halklara gelince ise onların da hepsine aynı şekilde güvenilmez, çünkü Araplar ve Arnavutlar ayrılıkçı geleneklerini sürdürmekteyken, Kürtler de kolayca Rus propagandasına kapılabilirler. Böylece hükümetin tek dayanağı olarak tek unsur Türk ulusu kalıyor. Ve bu yüzden de Jön Türk komitesinin ve hükümetin tüm çabası Anadolu ve Rumeli Türklerinin ve diğer Türk etnisitelerinin siyasi etkilerinin ve ekonomik durumlarının güçlendirilmesine yöneltilmeli. Bu yönlü ilk pratik adım muhacir meselesini ortaya atılması oldu.

Jön Türklerden oluşan meclis Bosna, Bulgaristan, Kafkasya'dan ve hatta Afrika'dan ve Afganistan'dan Türklerin ve Tatarların getirilerek Hıristiyanların yoğunlukta yaşadığı bölgelere yerleştirilmesi için dev bir kredi ayrılmasını onayladı. Kısa süre içinde Makedonya'da ve kısmen Ermenistan'daki verimli toprakları muhacirlere verildi. Eğer bu iş baş tutmadıysa ve muhacirlerin büyük bir kesimi kendi ülkelerine döndüyse, bunu Türk hükümetinin beceriksizliğine ve bir iş yapamayışına yazmak gerekiyor.

Kısa bir zaman önce göğüslerine vurarak "büyük Osmanlı İmparatorluğu için hazır olan bahtsız din kardeşlerinin acı kaderi" için ağlayarak kredi isteyen Jöntürkler onları ve gerçekten de acı durumda yaşayan bahtsız Türk halkını tümünden unuttular ve dikkatlerini büyük feodallerin sempatisini kazanmaya yönelttiler. Sonuncular da Jöntürklerin kasalarına akıtarak büyük paralar ve milletvekili adaylarına verecekleri oylar hesabına kendileri için emekçi halkı iliklerine kadar sömürmenin garantisini elde ettiler. Sonuç itibariyle bu serfçiler, Jön Türklere göre Anayasanın en güvenilir dayanağı olacaklardı....

Ermeniler için en büyük mutsuzluk, kendi komşuları olan Kürtlere tanınan ayrıcalıklardı. Abdülhamit döneminden bu yana Kürtlere yönelik politikada ciddi bir değişiklik olmamıştır. Bilindiği gibi Abdülhamit özellikle yarı vahşi Kürt aşiretlerine teveccüh göstermekte, onları Rusya'ya karşı bir kalkan olarak görmekte ve onlardan oluşturduğu gayri nizamı süvari birliklerini (Hamidiye Alaylarıçv) ise hala ödü patladığı Kazaklar için bir denge olarak görmekteydi. Diğer taraftan en önemlisi ise bu süvari birlikleri Ermenileri engelleme aleti olarak kullanılmaktaydı.

Jöntürkler de aynı politikayı sürdürdüler. Kürtler başta onlar için şimdiye kadar hükümete karşı isyan etmemiş tek halk olarak görülmekteydi. Bu nedenle de Jöntürkler, Kürtleri de hoşnutsuzlar cephesine katılmamaları için tahrik etmemeyi esas almaktaydılar. Diğer taraftan son iki yılda yer yer sınır hattında yaşayan Kürtler arasında Rus gizli görevlilerin güçlü propaganda çalışmaları yürüttüklerine dair bilgiler gelmeye başladı. Bunu bahane ederek Jöntürkler, bir taraftan Kürtlere tanınan imtiyazları devam ettirirken, diğer taraftan

ise Meşrutiyet sonrası dağıtılan Hamidiye alaylarının yeniden fakat ismini değiştirerek oluşturmaya başladılar.

Sonuç itibariyle güzel laflarına ve yeminlerine rağmen Jöntürkler, yukarıda da ifade edildiği gibi tüm Hıristiyanlar gibi Ermenilerin de Osmanlılık samimiyetine inanmayarak, ilk fırsatta Ermenilerin aktif mücadeleye geçeceğini düşünerek Kürtleri onlara karşı sürekli bir tehdit olarak tutmaktalar. Bu nedenle şimdiye kadar hiçbir cinayetin faili cezalandırılmamış olarak kalmaktadır. Ermeni temsilcilerin başvurularına merkezi hükümet, yerel yönetimleri suçlayarak yanıt vermekte ve Kürtlerin zorbalığına karşı kendi samimiyetlerini kanıtı olarak hatta valilerin bile değiştirildiğini ileri sürmekte. Yerel yönetimler ise merkezi hükümetin, onların Kürtlere karşı harekete geçmesini boşa çıkarmaktan şikayetçi.

Ermeni meselesini güncel kılan siyasi neden ise onların hemen hemen tüm haklardan yoksun olması. Ermeniler üzerinde uygulanan şiddetin suç sayılmadığını görmekteyiz. Eğer herhangi bir şiddet olayı bir haliyle mahkemeye kadar ulaşabiliyorsa bile, o da zorbanın tahliyesiyle sonuçlanmaktadır. Çünkü hiçbir Müslüman diğer bir Müslümana karşı ifade vermek istemez ya da buna cesaret edemez. Diğer yandan bir hristiyanın Müslümana karşı verdiği ifade de hesaba alınmamaktadır. Oysa yasa bu konuda Müslüman olanla olmayan arasında fark koymamaktadır. Ne var ki yeni rejimin Abdülhamit'ten miras aldığı ve devam ettirilen memur keyfiyetçiliği yasayı pek dikkate almamakta, hatta ücra vilayetlerde de anayasayı tanımayı şiddetle reddetmektedir. Bu durumda hemen hemen Anadolu'nun tüm vilayetlerinde yine de eski rejimin belirleyici özelliği olan yasadışlılık, keyfiyetçilik kol gezmekte. Memur keyfiyetçiliği halk için en büyük kötülük olmakla birlikte, Türk devletçiliğinin çökmesinin de önde gelen nedeni olmaktadır.

Ermeni vilayetlerinin ekonomik durumuna gelince, başta toprak meselesini ele almak gerekmektedir. Bilindiği gibi Ermeni nüfusun yüzde 90'ı tarımla uğraşmakta. Ermeni köylüsü tek ekmek kapısı olan kaynaktan nerdeyse tümünden yoksun bırakılmış durumda. Kürt feodaller, 1894-96 katliamları nedeniyle sadece ülkeyi terk eden Ermenilerin değil ülkede

kalanların da topraklarına el konuldu. Meşrutiyet sonrası Ermenilerin defalarca topraklarını geri alma yönünde hükümete yaptıkları taleplerin haklı olduğunu kabul eden hükümet, mahkeme yoluna başvurmalarını önerdi. Fakat Türk adaletinde yaşanan karmaşa ve arazi sahiplerinin büyük çoğunluğunun tapu belgesinin olmayışı, mahkemeye başvurmanın gönüllü olarak kendi arazilerinden imtina etmesi anlamına gelmektedir. Ardından Ermeni patriği ve Daşnaktsyutun Partisi meselenin idari yolla çözülmesini dayattılar. Sait paşa hükümeti uzun tereddütten sonra bu öneriyi kabul etti. Hatta arazi meselesini bölgede çözmekle görevlendirilen bir komisyon da oluşturdu. Fakat bu komisyon Konsantinopolis'ten bile çıkmadı ve yine de feodallerin yeni Ermeni arazileri ele geçirdikleri haberi günümüzde de gelmektedir. Buna bir de bednam vergi sistemini ve Ermenilerin üzerine yüklenmiş bir sürü haraç ve doğal mükellefiyetleri de eklersek bize yalnız bu halkın sabrına şaşırarak kalmaktadır. Ve bu halkın neden şimdiye kadar bu kabus gerçekliğinden ayrılmak girişiminde bulunmadığını anlayamamamız gerekmektedir.

Tabii, Anayasanın, Ermeni halkının yaşam koşullarının değiştirilmesini içeren herhangi bir değişiklik yapmadığını söylemek adaletsizlik olurdu. İlk dönemde, daha eski rejim temsilcileri ve profesyonel zorbalar yeni rejimin kendilerine nasıl yaklaşacağını bilmediklerinden dolayı şaşkınlığa uğramış durumdayken, Ermeniler özellikle de merkezi bölgelerde biraz özgür nefes almaya başlamışlardı. Kısa zaman içerisinde siyasi kulüpler, kütüphaneler, kıraathaneler açıldı, okul sayılarında bir artış yaşandı, bir sürü yardım, eğitim vakıfları ve cemiyetleri kuruldu. Fakat Ermeni, bir Türkün ya da Kürdün istediği muameleyi yapabileceği aynı gavur olarak kalmaya devam etti. Ermeni'nin başı üzerinde eskisi gibi hatta başkentte bile katliam laneti hep asılı kalmayı sürdürdü.

Mesela, geçen yıl İttihat ve Tarakki Partisi ile Liberal Birlik Partisi arasında yaşanan mücadelenin ileri boyutlara ulaşmasıyla aralarında açık bir çatışma yaşanacağı beklenirken, gelişmelerin Ermeni katliamına yol açma tehlikesi olduğundan Ermeniler bazı Türk dostlarından tedbirli olmaları yönünde uyarılar aldılar. Şöyle bakıldığında iki Türk partisi arasındaki mücadeleyle Ermeni katliamı arasında herhangi bir bağ olmaması gerekiyor. Ama

artık galiba Ermeniler de Osmanlı'da yaşanan her kapsamlı siyasi ve toplumsal gelişmenin Ermeni katliamıyla sonuçlanmasını bir kader olarak kabullenmişler. Konstantinopolis'te bir sivil toplum örgütü üyesi bana şöyle dedi: "Seneye muhtemelen Ermeni katliamı olacak." "Neden böyle düşünüyorsunuz?" dedim. "Nasıl yani neden? Seneye Panama kanalının açılacağını unuttunuz mu?" Bu yılın baharında ise Konstantinopolis'te, Fransız büyükelçiliğinin Erzurum konsolosluğundan o bölgede Ermeni katliamı yaşandığına dair bilgi aldığına dair haberler yayıldı. Erzurum milletvekili sayın P. ile Fransız büyükelçiliğine koştuk ve bize haberin uydurma olduğunu söylediler. Fakat sayın P.'nin morali oldukça bozuktu. "Şu an büyükelçilikte bu haberin tezip edilmesinin ne değeri var ki? Trajik olan şu ki, bu tür haberler yayılabiliyor ve biz buna inana biliyoruz."

Tüm bu bahsedilenlerden sonra şöyle bir soruyla karşı karşıya kalıyoruz, Osmanlı vilayetlerindeki Ermeni ahalisinin durumu nasıl iyileştirilebilir ya da Türk hükümeti kendi olanaklarıyla Ermeni meselesini çözmeye kadir midir?

Yanıt yerine Osmanlı'yı ve onun devlet ve siyasi yetkililerini iyi tanıyan Daşnaktsyutun Partisinin ileri gelenlerinden birisinin sözlerini aktarmak yerinde olacaktır:

"Biz belki de Jön Türklerden daha Jön Türkçü olduk, çünkü onlardan daha fazla ve samimi olarak bu rejimin pekişmesi için çaba harcadık. Birçok kesim hayalkırıklığına uğradı ve onlardan uzaklaştılar, rejime güvensizliklerini ortaya koyarak karşısında yer aldılar. Biz ise inandık ya da inanmak istedik, çünkü Anayasanın bağımsız Osmanlı'nın tek seçeneği olduğunun bilincindeydik. Fakat biz de hayalkırıklığına uğradık. Belki tüm diğer kesimlerden sonra, ama gözlemlerimiz ve tecrübelerimiz bu hayal kırıklığımızı güçlendirdi ve güvensizliğimizi de kesinleştirdi. Şu anda, açık söylemem gerekiyor ki, Osmanlı anayasasından da bir şey çıkmayacağından eminim. Osmanlı hükümeti, kimlerden oluşmasına bağlı olmayarak, vaatler vermekten öteye hiçbir şeye kadir değildir. Fakat bu vaatlere artık çoktan hiçbir önem verilmemekte. Bugün Osmanlı hükümetine başvuran her kim olursa, ciddi garantiler talep edecek. Türklerin de hiçbir garanti vermeyecekleri için,

ister Makedonya'da olsun ya da Arnavutluk'ta, isterse de Ermenistan'da reform meselesini Avrupa'nın devralması gerekiyor. Fakat bu durumda bile Avrupa geleneksel yarı uygulamalardan vazgeçmeli ve 'hasta adamın' tedavisi için radikal tedavisine girişmelidir. Her halükarda mesele ameliyatsız mümkün olmayacaktır."

Altı ay önce söylenen bu sözler sanki bir kehanet niteliğinde oldu. Avrupa, Berlin kongresinde Makedonya'ya 23. paragrafı, Ermenistan'a ise 61. paragrafı ayırarak her iki vilayette reform vaat etti. Her ne kadar Avrupa bu reformlar üzerinde kontrol hakkını kendi üzerine aldıysa da daha sonra reformların gerçekleşmesi Osmanlı'ya havale edildiğinden sözü geçen vilayetlerde durum her geçen yıl daha da kötüleşti ve hatta bir kaç kez kanlı isyanlara yol açtı. 1895 yılında Rusya, Britanya ve Fransa temsilcileri tarafından Osmanlılara takdim edilen ve Osmanlılarca kabul edilen muhtıranın da akıbeti aynı oldu. Muhtıranın Ermenistan'a vaat ettiği geniş reformlar yerine, reformları denetlemekle özel olarak görevlendirilmiş Yüksek Komiser Şakir Paşa'nın ziyaret ettiği bölgelerde Ermenilerin üzerine yeni şiddet felaketi yağdırıldı. Benzer başarısızlık Avrupa'nın İtalyan general komutasında Makedonya jandarması oluşturma girişiminde de yaşandı. Yine yüksek komiser olarak Türk hükümeti temsilcisi Hilmi Paşa görevlendirmişti.

Türkler anayasadan sonra reform komisyonları oluşturdular, ama onların faaliyetleri sadece Bosfor kıyısında yapılan organize toplantılarından öteye gitmedi. Sonuç itibariyle Makedonya Türk devlet organizmasının en zayıf organı durumuna geldi ve ne iyi ki Osmanlılar için bu son yenilgi sadece kısmi bir ampütasyonla sonuçlandı. Çünkü Makedonya Osmanlı'nın sadece bir ayağıydı.

Ermeniler ise farklı. İki sene önce muhterem meclis hocaları Yunanistan'a karşı saldırı tehditleri savurduğu dönemde bir Türk siyaset adamı bana şunları söylüyordu:

"Biz gerçeklikleri kabullenme duygularını çoktan kaybetmişiz. Girit neyimize lazım? Orası bizim için çoktan kaybedilmiş, biz ise boş yere kendimize daha çok zarar vermekteyiz. Bizim

geleceğimiz Asya’da. Bu gerçekliği erken anlasaydık ve politikamızdan romantizmi bir kenara atarak küçük Asya’da pekişmekle uğraşsaydık, şimdi kimsenin ciddiye almadığı ‘quantite negligeeable’ (hasta adam) olmazdık”.

Trablus savaşı başlangıcında Konstantinopolis’in karşısında bulunan Üsküdar’a yerleşmiş ileri gelen diğer bir milletvekili ise şunları anlatmaktaydı: “Ben Asya’ya geçtim bile. Nasıl olsa sonuçta bizi Avrupa’dan kovacaklar. Hükümetimiz de beni örnek alsaydı akıllıca davranmış olurdu.” Geçekten de Küçük Asya Osmanlı’nın vücududur, Osmanlı’nın ta kendisidir.

Ermeniler Türklere artık güvenmiyorlar, Avrupa’nın da verdiği vaatlere inanmıyorlar. Ermeniler ciddi garantiler talep ediyorlar. Peki nedir bu garanti? Dış güçler meseleyi direkt kendi ellerine almadan nasıl reform garantisi verebilirler? Bilindiği gibi reform gerektiren vilayetlerin ‘geçici’ işgali anlamına gelmektedir. Fakat ‘geçicilik’ diplomasi dilinde kullanılan sadece teknik bir ifadedir ve yakın tarihte hiçbir işgalci ordunun ele geçirdiği arazilerde uzun süreli üslenmeye geçmediği örneğini göremiyoruz. Şimdiye kadar da Şark sorunun tüm unsurları benzer işgallerle çözüme kavuştu ve böylelikle Osmanlı arazilerinden oldu.

Diyelim ki, Ermenistan işgal edildi, ardından Küçük Asya’nın diğer vilayetleri olan Mezopotamya, Suriye, Kilikiya ve Arabistan’ın da “işgal edilmek” istenmeyeceği garantisi var mı? Hem Avrupa güçlerinin Ermenistan’ın diyelim ki Rusya tarafından işgalini sıcak karşılaması ve kendilerinin bundan dolayı ‘ödüllenenmiş olacaklarını’ isteyecekleri zor görünüyor.

Diplomatik çevrelerde artık Osmanlı’nın Avrupa’dan çıkarılması ardından birkaç ay sonra Asya Türkiye’sinin de parçalanması konusu yüksek sesle konuşulmaktadır. Türk kitlelerinin Avrupa Türkiye’sinden Küçük Asya’ya göçertilmesi, burada çoktan beri yaşam koşullarının iyileştirilmesini bekleyen bölgelerde yaşayan diğer halklar arasında ciddi sorunlara yol açacak. Şimdiden hemen reformlara geçilmezse, küçük Asya’da karışıklılar kaçınılmaz

olacaktır. Ancak Osmanlı'nın kendi başına doğru dürüst bir iş beceremeyeceği açık olduğundan Avrupa'nın müdahalesi ihtiyacı doğacaktır. Avrupa ise Asya Türkiye'sinden kendisi için yeni bir tehdit oluşması için ilk fırsatta Osmanlı'nın Asya arazilerini parçalayacaktır. Bu parçalanmanın şemasını şimdi çizmenin mümkün olduğunu düşünenler çoktur.

Kaynak:

ANF NEWS AGENCY

MOSKOVA - Troçki'nin 1912 yılında kaleme aldığı bu makale, Osmanlı'nın 19'ncü yüzyılın sonları ile 20'nci yüzyılın başındaki kısa bir dönemi irdeliyor. 1915 Ermeni katliamından 3 yıl önce Troçki'nin kaleme aldığı makalesinde tarih boyunca Doğu sorununun barışçıl yollarla çözülmediğine dikkat çekiyor.

Rus Devlet Arşivleri'nden elde ettiğimiz makalede Troçki, Anadolu halklarının yaşadığı trajedi ve halkların birbirine nasıl kırdırıldığını gözler önüne seriyor.

12 Kasım 1912 yılında Pravda'da yayınlanan makalede Troçki'ye göre Türkler ilk sınırötesi operasyonu 1912 yılında Ermenilere karşı yapmış.

Troçki'nin Pravda gazetesinde yayınlanan makalesini Türkçe'ye çevirdik:

ANF / 07 Mart 2010

KIZIL ORDUNUN KURUCUSU

Leo Davidoviç Trotsky (1879- 1940) Bolşevik Partinin önde gelenlerinden, 1908-12 yıllarında Pravda gazetesinin editörü, 1917 Ekim devriminin uygulayıcılarından, 1917-18 yıllarında Dışişleri Bakanı, Kızıl Ordunun kurucusu, İç savaşta Kızıl Ordu Başkomutanı. Stalin'le içine girdiği liderlik kavgası sonucu 1929 yılında yurtdışına sürgün edilir, bir süre Türkiye'de kalır. 1940 yılında Meksika'da KGB ajanı İspanyol R. Merkader tarafından

öldürülür.